

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Publicaties Stadsdeelbestuur 2010
Stadsdeelraad
Vergaderstukken/raadsvoorstellen
28 september 2010-s

Voorstel van Raadsleden De Bruijn (VVD) en Kleinpaste (D66)
over Open data
Aan De stadsdeelraad

Inleiding

Er is veel nodig om de ICT-huishouding van de gemeente Amsterdam weer op orde te brengen. Dat blijkt inmiddels wel uit de opeenstapeling van nieuwsberichten over de toestand van de ICT in het gemeentelijk bedrijf. Het college in de centrale stad investeert daarom de komende jaren ruim 100 miljoen in het moderniseren van de ICT-voorzieningen. Een unieke kans om Amsterdam vanuit een relatieve achterstand ineens aan de top van innovatieve gemeenten te plaatsen. Bij alle investeringen die gedaan gaan worden in de digitale infrastructuur mag *open data* zeker niet worden vergeten.

Wat is open data?

De online service en toegankelijkheid van het stadsdeel verbeteren zonder er ook maar een euro aan uit te geven. Dat kan, maar er is wel een kleine cultuurverandering voor nodig. Door zoveel mogelijk data die de overheid produceert (van de locatie van openbare toiletgelegenheden tot begrotingscijfers) online beschikbaar te maken gaat een wereld van mogelijkheden open. Slimme jongens doen de rest.

Het principe van open data is in het buitenland al een groot succes. In de Verenigde Staten is volgens de grondwet alle overheidsdata sowieso publiek bezit en dus openbaar. Ook in het Verenigd Koninkrijk zijn ze al een aantal stappen verder dan op het continent. Daar zijn al een groot aantal interessante en nuttige toepassingen met open overheidsdata ontwikkeld, waaronder de website www.wheredoesmymoneygo.org. Op die website kunnen Britten op een *spending dashboard* zien hoeveel (belasting)geld van de landelijke overheid wordt uitgegeven aan het milieu, de gezondheidszorg, kunstsubsidies en belastingvoordelen etc. Ook kunnen ze zien hoe deze uitgaven zich verhouden ten opzichte van de totale begroting.

Ook dichterbij, in België en Duitsland¹ wordt nu al stevig ingezet op het toepassen van Open Data, en in Nederland houdt de website www.hackdeoverheid.nl al enige tijd een pleidooi voor een opener houding van de Nederlandse bestuurlijke en ambtelijke organisaties ten aanzien van de door hun geproduceerde data. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties sponsorde bijeenkomsten en congressen van de organisatie achter de site. Volgens [hackdeoverheid.nl](http://www.hackdeoverheid.nl) kan open data nieuwe diensten mogelijk maken die anders te duur zouden zijn of technisch niet haalbaar. Ook kan het nieuwe wetenschappelijke inzichten opleveren. Openheid is de nieuwe norm, zeker in dit informatiemillennium.

Waarom open data?

Steeds meer mensen hebben een *smartphone*. Internet is bijna niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven en de meeste mensen zijn altijd online of hebben internet binnen handbereik in hun broekzak. Met die onstuitbare opmars van het internet in ons dagelijks leven is ook de informatiebehoefte van veel consumenten toegenomen. Ook de openbare ruimte wordt steeds verder digitaal in kaart gebracht. De grote hoeveelheid informatie dient het gemak.

---

¹ www.berlin.de/sen/finanzen/haushalt/index.html

Open data stelt mensen in staat het maximale te halen uit hun leefomgeving. Voor het stadsdeel Centrum zijn de mogelijkheden groot. Mensen kunnen bijvoorbeeld zien waar de dichtstbijzijnde piskrul, plaskruis of andere openbare toiletgelegenheid is in geval van nood (zie bijvoorbeeld www.findtoilet.dk). Als we kijken naar een stad als San Francisco zijn al die toepassingen daar al een succes. Op <http://datasf.org/showcase/> is een overzicht te vinden van alle toepassingen. In die stad, die ongeveer even groot is als Amsterdam, zijn op de website tientallen applicaties te downloaden voor de meeste moderne *smartphones*, zoals Blackberry's, iPhones of Android-telefoons, waaronder toepassingen over vertrektijden en de stiptheid van het openbaar vervoer, informatie over parkeertarieven, of programma's die fietsers helpen een veilige route te kiezen op basis van gegevens over verkeersongevallen. Open data garandeert een serviceniveau voor burgers waar de overheid zelf tot op de dag van vandaag niet aan kan tippen.

Wat betreft het ontwikkelen van de toepassingen zijn er genoeg marktpartijen die liever nog vandaag dan morgen aan de slag gaan met de informatie die de overheid vrijgeeft. Zo is het voor de hand liggend dat websites als www.funda.nl graag willen laten zien welke voorzieningen in de buurt zijn van een huis dat op hun site te koop staat, zoals scholen, bushaltes, bibliotheken, zwembaden en parkeergarages.

Een van de obstakels die de opmars van de beschikbaarheid van informatie tot nu toe beperkt is de vanzelfsprekendheid dat data niet online wordt gepubliceerd. Daar ligt een taak voor de overheid. De overheid kan bevorderen dat meer data beschikbaar komt en zal zelf een van de voornaamste bronnen zijn. Informatie die voor de overheid beschikbaar is, zou in een democratie ook beschikbaar moeten zijn voor individuele burgers. Zelfbestuur brengt verantwoordelijkheid en engagement met zich mee. De vraag of overheidsdata voor iedereen beschikbaar is heel principieel en raakt aan de vraag welke overheid je wilt hebben. Open en actief of een overheid als 'black box' waarvan het de vraag is wat er achter de muren van het stadhuis gebeurt. Wij kiezen voor het eerste: open data is niet eng en burgers die zich goed kunnen informeren over hun leefomgeving zullen alleen maar meer betrokken raken bij het stadsdeel waarin ze wonen.

Wat is er nodig?

De rol van de overheid is, ondanks dit alles, toch relatief beperkt. Het ontwikkelen van de verschillende digitale applicaties wordt door internetondernemers of enthousiaste ontwikkelaars voor hun rekening genomen. Wel vergt het een omschakeling binnen de ambtelijke organisatie: de digitale infrastructuur van de gemeente moet klaar worden gemaakt voor de 21ste eeuw.

Een deel van de huidige hoeveelheid overheidsdata moet worden omgevormd naar een bestandsformaat dat ervoor zorgt dat ontwikkelaars er iets mee kunnen.² Voordat auto's gaan rijden moeten er wegen worden aangelegd. Hetzelfde geldt voor de digitale infrastructuur. Die moet in orde zijn voordat er beweging mogelijk is. Daarnaast moet alle data in de toekomst in een geschikt bestandsformaat worden bewaard en online worden 'ontsloten', zodat iedereen die dat wil de bestanden van de stadsdeelwebsite kan downloaden, bijvoorbeeld via een portal op het domein <http://data.centrum.amsterdam.nl>. Met deze omschakeling gaan incidenteel kosten gepaard. Die kosten kunnen gedekt worden uit de investering van 100 miljoen voor het moderniseren van de verouderde ICT huishouding van de gemeente.

Risico's

De risico's met open data zijn bijzonder klein. De privacy van burgers is vrijwel nooit in het geding, zolang alle data geanonimiseerd blijft. Dat is nu ook al het geval. Het is wel van belang om bij alle data die openbaar wordt precies te vermelden hoe de data tot stand is gekomen, welke dienst de data produceerde en welk doel de geproduceerde data diende. Alle data vertellen een verhaal en draagt daarom vaak een inherente *bias* in zich. Zolang de oorsprong van de data echter voor iedereen duidelijk is wordt het risico op misinformatie of een verkeerde interpretatie van de data geminimaliseerd.

---

² Data heeft verschillende *maturity-levels*. Het spectrum loopt van 'dump' tot data die direct toepasbaar is. Met name bestanden die compatible zijn met webbrowsers (.html of .xml), simpele text-bestanden (.txt) of direct toepasbare bestanden (.api en .kml) zijn goed bruikbaar.

Overigens kan open data op termijn flinke economische opleveren, of zelfs een kostenbesparing voor de overheid. In Nieuw Zeeland werd in 2008 op nationaal niveau ruim 1 miljard euro verdiend dankzij de openbaarheid van data. In de Amerikaanse staat Massachusetts wordt volgens de lokale autoriteiten bespaard op het verbeteren van de dienstverlening zonder verlies aan kwaliteit dankzij het gebruik van open data.³

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Het initiatief om open data een succes te maken is een gedeelde verantwoordelijkheid van marktpartijen en de overheid. Als de overheid data beschikbaar maakt kunnen ontwikkelaars daarna aan de slag. Dit kan innovaties in een stroomversnelling brengen. Wel zal er in eerste instantie een inhaalslag moeten plaatsvinden om de data te ontsluiten, maar de situatie in de toekomst gaat uit van 'open by default'. Data is in principe open, tenzij anders wordt besloten. Zoals nu alle data 'gewoon' wordt opgeslagen op harde schijven wordt data dan 'gewoon' publiek toegankelijk gemaakt.

Op termijn is misschien ook een wisselwerking mogelijk tussen de overheid en marktpartijen. Ontwikkelaars van allerlei toepassingen hebben er belang bij dat data actueel blijft. Een toepassing die laat zien waar openbare bankjes staan kan niet werken met data die jaren oud is. Omdat partijen er belang bij hebben dat de data vaak genoeg wordt verversd hoeft ook die taak niet eenzijdig bij de overheid te liggen.

Pilots en financiën

D66 en VVD willen dat bij het openbaar maken van de eerste data zoveel mogelijk informatie zit die wordt gebruikt bij het opstellen van de programmabegroting en de jaarrekening (beperkingen in verband met concurrentiegevoelige informatie worden natuurlijk in acht genomen). D66 en VVD willen dat bewoners en ondernemers van de binnenstad precies kunnen zien hoeveel geld er binnenkomt en waar het aan wordt besteed. Overigens moet dit project niet verward worden met de uitvoer van de motie *Infographics*, die door D66 bij de Eerste Kwartaalrapportage werd ingediend en is gericht op het inzichtelijker maken van de cijfers zelf. Het uitgangspunt van de *pilots* is het beschikbaar maken van zoveel mogelijk data voor gebruik door externen.

D66 en VVD willen dat er daarnaast in samenwerking met private partijen een aantal *pilots* met open overheidsdata worden opgezet. Het dagelijks bestuur verzoeken wij om aan te geven welke onderwerpen en data daarbij voor de hand liggen. In ieder geval kan worden gekeken kunnen naar 'laaghangend fruit', oftewel data die al volledig beschikbaar is en min of meer direct kan worden omgezet. Om de positieve effecten die samenhangen met het toenemen van de beschikbaarheid van allerlei overheidsdata een steuntje in de rug te geven stellen D66 en VVD voor dat er een aantal kleine waarderingssubsidies beschikbaar kan worden gesteld. In het geval dat dit zich voordoet kunnen deze subsidies worden gedekt uit de budgetten voor het verbeteren van dienstverlening en burgerparticipatie waarvoor bij de vaststelling van het Programma Akkoord structureel €500.000 extra beschikbaar is gemaakt.

Bij het eventueel verstrekken van de subsidie moeten goede afspraken gemaakt worden over de voorwaarden en de verschillende verantwoordelijkheden van respectievelijk het stadsdeel en van de ontwikkelaars.

Financiën overig

Met de investering van 100 miljoen euro die de gemeente doet om de eigen ICT voorzieningen te moderniseren is er de komende jaren veel ruimte om de overheid klaar te maken voor de toekomstige vraag naar informatie. D66 en VVD willen daarom dat het stadsdeel Centrum aansluiting zoekt bij de vernieuwingen in de ICT huishouding om de beschikbare data te ontsluiten. Juist nu wordt onderzocht hoe de interne ICT infrastructuur verbeterd moet worden en het programmakkoord van de coalitiepartijen in stadsdeel Centrum de

---

³ http://wiki.open.org.nz/Economic_Benefits_of_Open_Data

verbetering van de (digitale) dienstverlening propageert, is dit een goed moment om de stap naar de ontsluiting van data te maken.

In het najaar van 2011 kan het succes van de proeven en open data worden geëvalueerd. Bij de begroting 2012 kan dan opnieuw worden gezien welke (financiële) rol voor de overheid is weggelegd bij het omzetten van open data naar toegankelijk applicaties.

Tot slot

Samenvattend stellen de fracties van D66 en VVD voor om:

- 1) In stadsdeel Centrum enkele pilots te starten met open data. Daarbij gaat het om data van de begroting en enkele pilots met data die relatief eenvoudig zijn om te zetten
- 2) Voor de financiële dekking van het omzetten van gegevens e.d. waar mogelijk aansluiting te zoeken bij de centrale stad en de investeringen in de modernisering van de ICT-huishouding
- 3) Waar nodig eenmalig één of meerdere waarderingssubsidies aan ontwikkelaars te verstrekken om toegankelijke applicaties met open data te maken
- 4) In het najaar van 2011 de pilots met open data te evalueren en bij een positief resultaat in stadsdeel Centrum in het vervolg vanuit het principe 'Open by default' te werken